

До протоколу № 203
від 25 березня 2026 року

ВИСНОВОК

до проекту Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) (реєстр. № 14394 від 22.01.2026)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. розглянув у межах предметів свого відання 25 березня 2026 року на засіданні (протокол № 203) проект Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) (реєстр. № 14394 від 22.01.2026) (далі – проект Кодексу), поданий народним депутатом України Стефанчуком Р.О. та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

Головним комітетом з розгляду проекту Кодексу визначено Комітет Верховної Ради України з питань правової політики.

У пояснювальній записці до проекту Кодексу визначено, що його метою є рекодифікація та системне оновлення приватного (цивільного) права України шляхом ухвалення нового Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) як цілісного, внутрішньо узгодженого та ефективного кодифікованого акта. Проект спрямований на формування сучасної нормативної основи для регулювання приватних відносин, що відповідає викликам ХХІ століття (цифровізація, розвиток нових економічних моделей, трансформація майнового обігу, ускладнення договірних та недоговірних конструкцій, транскордонність відносин) та забезпечує належний рівень юридичної визначеності, справедливості, ефективного захисту цивільних прав та інтересів.

Відтак, для досягнення мети проектом Кодексу, зокрема передбачено:

комплексне оновлення інститутів приватного права у межах дев'яти книг нового Цивільного кодексу України: книга перша «Загальна частина», книга друга «Право особисте», книга третя «Право речове», книга четверта «Право інтелектуальної власності», книга п'ята «Право зобов'язань», книга шоста «Право сімейне», книга сьома «Право спадкове», книга восьма «Право приватне міжнародне», книга дев'ята «Публічність прав цивільних». Така архітектоніка забезпечує системність кодифікації, єдність понятійного апарату, узгодженість

міжінститутних зв'язків і послідовну реалізацію засад приватного права в усіх сегментах юридичного регулювання;

створення зрозумілого та прогнозованого приватноправового режиму для фізичних осіб і бізнесу, який, з одного боку, розширює простір приватної автономії та свободи договору, а з другого – містить належні запобіжники проти зловживань, дисбалансів та недобросовісної поведінки, забезпечуючи баланс інтересів учасників приватних відносин, захист слабшої сторони у типових ситуаціях асиметрії та ефективні юридичні способи відновлення порушених прав.

Комітет у межах предметів свого віддання зазначає, що проектом Кодексу визначено:

термін осідок (місце проживання), яким може бути *заклад освіти* (стаття 35);

часткову цивільну дієдатність малолітньої дитини, зокрема в частині самостійного здійснення прав на результати інтелектуальної та творчої діяльності, на участь у дитячих громадських організаціях (стаття 37);

неповну цивільну дієдатність неповнолітньої дитини, яка має право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами; самостійно розпоряджатися майновими правами інтелектуальної власності на результати своєї інтелектуальної та творчої діяльності (стаття 38);

повну цивільну дієдатність, яку має фізична особа, яка досягла повноліття, а також може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку і працює за трудовим договором, а також неповнолітній дитині, яку записано як матір або батька дитини (статті 40 і 41);

зобов'язання закладів освіти, їхніх посадових та/або службових осіб, яким у зв'язку з виконанням своїх обов'язків стало відомо про обставини, що є підставою для встановлення над фізичною особою опіки або піклування, невідкладно повідомити про це орган опіки і піклування та сприяти у з'ясуванні фактичних обставин щодо стану такої фізичної особи (стаття 66);

особисті права, що забезпечують природне існування та соціальне буття фізичної особи, у тому числі згоди або заборони на передання тіла померлої людини науковим, медичним закладам або закладам освіти; право на участь у медичних, медико-біологічних, наукових та інших дослідках або експериментах; використання біометричних і генетичних даних фізичної особи в наукових, освітніх, медичних або інформаційних цілях (Глави 18, 19);

виконання науково-дослідних або дослідно конструкторських та технологічних робіт (Глава 69);

правовий режим результатів інтелектуальної, наукової та творчої діяльності, що регулюють охорону творів, винаходів та наукових відкриттів у цифровому середовищі, а також особливості розпорядження майновими правами на них (Книга четверта);

зобов'язання батьків забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, встановлення батьківської відповідальності щодо дошкільного виховання, здобуття освіти (Глава 100);

Проектом Кодексу передбачено внесення змін до Законів України, у тому числі:

"Про наукову і науково-технічну діяльність" :

доповнити статтею 30¹ такого змісту:

"Стаття 30¹. Правова охорона наукових відкриттів

1. Науковим відкриттям є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.

2. Вчений, який зробив наукове відкриття, має право надати йому своє ім'я або спеціальну назву.

3. Право на наукове відкриття засвідчується дипломом та охороняється у порядку, встановленому законом»;

"Про повну загальну середню освіту":

в абзаці другому частини першої статті 31 слово "немайнові" замінити словом "особисті";

частину першу статті 62 викласти в такій редакції:

"1. Правовими засадами публічно-приватного партнерства у сфері освіти і науки є Конституція України, Цивільний кодекс України (Кодекс права приватного), Закон України "Про публічно-приватне партнерство", цей Закон, Закон України "Про освіту", інші закони України, а також міжнародні договори України, укладені в установленому законом порядку ";

"Про дошкільну освіту":

в абзаці другому частини першої статті 30 слова "та немайнові" замінити словами "та/або особисті";

у частині третій статті 31 слово "немайнові" у всіх відмінках замінити словом "особисті" у відповідному відмінку;

у частині першій статті 52 слово "немайнові" замінити словом "особисті";

"Про професійну освіту"

слова "та немайнові" замінити словами "та/або особисті".

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) висловило зауваження та пропозиції до проекту Кодексу.

ГНЕУ зокрема зазначає, що у статті 311 проекту Кодексу визначаються правові аспекти участі фізичної особи у медичних, медико-біологічних, наукових та інших досліджах або експериментах.

Відтак ГНЕУ вважає за доцільне звернути увагу на окремі положення міжнародних договорів, важливі з точки зору забезпечення прав людини у вказаній вище сфері. Зокрема, Конвенцією про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину передбачено, що будь-яке втручання у сферу здоров'я, включаючи наукові дослідження, повинно здійснюватися згідно з відповідними професійними обов'язками та стандартами (ст. 4); наукові дослідження галузі біології та медицини здійснюються безперешкодно за умови дотримання положень цієї Конвенції та інших правових положень, які гарантують захист людини; наукове дослідження на людині може проводитися тільки за умови

виконання усіх таких вимог: i) відсутність альтернативи, ефективність якої була б аналогічною ефективності досліджень на людях; iii) проект дослідження має бути затверджений компетентним органом після проведення незалежної експертизи його наукової цінності, включаючи оцінку важливості мети дослідження, та багатодисциплінарного розгляду його прийнятності з етичної точки зору; iv) особи, на яких проводяться дослідження, мають бути поінформовані про їхні права та гарантії, встановлені законодавством для їхнього захисту; та ін.

ГНЕУ зазначає, що частиною другою статті 619 проекту Кодексу пропонується встановити, що відтворення твору, відтворення і вилучення вмісту бази даних, до яких отримано законний доступ, з метою збирання інформації та подальшого проведення глибинного аналізу тексту та даних, у тому числі для тренування систем штучного інтелекту, з урахуванням додаткових умов, визначених законом, здійснюють без дозволу суб'єкта авторського права, безоплатно та без зазначення імені автора і джерела запозичення: 1) наукові установи, архіви або організації із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, заклади освіти для наукового дослідження – за умови що такі дії вчинені без безпосередньої чи опосередкованої комерційної мети; 2) інші суб'єкти – якщо відповідне використання твору не було безпосередньо заборонено суб'єктом авторського права, зокрема за допомогою умов використання цифрового контенту, метаданих тощо. Фактично зазначена норма відтворює зміст ст. 3 та 4 Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/790 від 17.04.2019 про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС. Водночас, ГНЕУ звертає увагу, що зазначена Директива містить уточнення щодо поняття законного доступу, що важливо для коректного застосування норми та зменшення ризику порушення майнових прав суб'єктів авторського права внаслідок несанкціонованого обходу технічних засобів захисту чи порушення умов ліцензійних договорів. Для прикладу, у її п. 14 передбачено, що законний доступ потрібно розуміти як такий, що охоплює доступ до контенту на основі політики відкритого доступу або доступ на основі договірних домовленостей між правоволодільцями й науково-дослідними організаціями чи установами зі збереження культурної спадщини, таких як підписки, чи на основі інших законних засобів.

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН України) надало пропозиції і зауваження до проекту Кодексу.

З метою узгодження проекту Кодексу з освітньо-науковим законодавством МОН України висловила пропозиції, зокрема:

в абзаці другому частини третьої статті 262 слова «військово-навчального закладу» замінити словами «вищого військового навчального закладу, військового навчального підрозділу закладу вищої освіти, закладу фахової передвищої військової освіти»;

у частині другій статті 308 слова «науковим, медичним або навчальним закладам» замінити словами «науковим установам, закладам освіти, медичним закладам»;

в абзаці другому частини третьої статті 333 слова «порядком, встановленим» замінити словами «у порядку, встановленому»;

у частині третій статті 619 цифри «634» замінити цифрами «637», оскільки можливість проведення глибинного аналізу тексту та даних передбачається у статтях 619, 631, 637;

статтю 1125 доповнити частиною другою такого змісту (оскільки аналіз досудової практики щодо порушення законодавства з питань присудження наукових ступенів показує, що має місце виконання науково-дослідних робіт на замовлення з метою здобуття наукового ступеня):

«2. Результати виконаних робіт замовник за договором зобов'язаний використовувати з дотриманням принципів академічної доброчесності»;

у пункті 1 частини другої статті 1360 слова «та підвищення кваліфікації» виключити;

у статті 1550:

1) назву статті викласти у такій редакції:

«Стаття 1550. Вирішення батьками питань щодо догляду, виховання, здобуття освіти та лікування дитини»;

2) у частині першій, третій та четвертій слово «дошкільного» замінити словом та знаком «догляду»;

у частині першій статті 1558 слово «навчальний» замінити словами «заклад освіти»;

у частині четвертій статті 1640 слова «можливості одержати освіту» замінити словами «можливості здобути освіту»;

у статті 1653:

у назві статті слова «навчальному або іншому закладі» замінити словами «закладі освіти або іншому закладі»;

у частинах першій, другій слова «навчального або іншого закладу» замінити словами «закладу освіти або іншого закладу»;

у частині четвертій статті 1748 слова «військово-навчальних закладів» замінити словами «вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, закладів фахової передвищої військової освіти»;

у частині третій статті 1697 та у частині третій статті 1701 слова «до закінчення закладу освіти» замінити словами «до завершення здобуття освіти на відповідному рівні»;

назву глави 69 викласти у такій редакції:

«Глава 69. Виконання наукових (науково-технічних) робіт та проектів»;

внести зміни до тексту всієї Глави 69, замінивши слова «науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт» у відповідних відмінках та числах.

МОН України також пропонує доповнити книгу четверту право інтелектуальної власності Главу 41. Загальні приписи про права інтелектуальної власності новими статтями такого змісту:

«Стаття 603¹. Трансфер технологій

1. Трансфером технології є передача технології, що оформляється шляхом укладення між фізичними та/або юридичними особами договору, яким встановлюються, змінюються або припиняються майнові права та обов'язки щодо технології.

2. Під час передачі (трансферу) технологій укладаються договори, визначені цим Кодексом щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

3. Сторонами у договорі можуть бути фізичні особи та/або юридичні особи, незалежно від форм власності.

4. За передачу і використання майнових прав на технологію виплачується винагорода, умови виплати та розмір якої встановлюються договором. Розмір винагороди визначається з урахуванням мінімальних ставок винагороди авторам технологій та особам, які здійснюють їх трансфер, визначених Кабінетом Міністрів України.

Стаття 605¹. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений здобувачами освіти

1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у рамках освітнього процесу здобувачем освіти, який не перебуває у трудових відносинах з закладом вищої освіти або науковою установою, належать здобувачу освіти.

2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у рамках освітнього процесу здобувачем освіти, який не перебуває у трудових відносинах з закладом вищої освіти або науковою установою, належать здобувачу освіти, якщо інше не передбачено договором між закладом вищої освіти або науковою установою та здобувачем освіти.

3. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, окрім об'єкта авторського права (твору), створений з істотним використанням ресурсів закладу вищої освіти або наукової установи здобувачем освіти, який не перебуває у трудових відносинах з закладом вищої освіти або науковою установою, належать закладу вищої освіти або науковій установі, якщо інше не передбачено договором.

Примітка. Істотним використанням ресурсів для цілей цієї статті вважається систематичне використання матеріально-технічного обладнання та/або систематичного залучення працівників закладу вищої освіти або наукової установи до створення об'єктів права інтелектуальної власності.

Використання бібліотек, репозитаріїв, інших інформаційних ресурсів та ліцензійного програмного забезпечення не може бути визнано істотним використанням ресурсів закладу вищої освіти або наукової установи.

Стаття 606¹. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за рахунок бюджетних коштів

Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за рахунок бюджетних коштів належать установам, організаціям та підприємствам - виконавцям, крім випадків віднесення такого об'єкта до державної таємниці.

Стаття 606². Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений суб'єктами інноваційної діяльності

Майнові права на об'єкт інтелектуальної власності, створений під час виконання інноваційних проектів суб'єктами інноваційної діяльності, є власністю інноваційної інфраструктури, на базі якої виконується проект (наукового парку, бізнес-інкубатора, бізнес-акселератора, інноваційного хабу тощо), якщо інше не передбачено договором».

З урахування специфіки наукової та науково технічної діяльності МОН України пропонує:

статті 1110 і 1111 доповнити новою частиною третьою такого змісту:

«3. У разі якщо пошукові або проектні роботи мають науково-дослідний або експериментальний характер, їх виконання та оцінка результатів здійснюються з урахуванням творчої природи таких робіт, а також можливості об'єктивної неможливості досягнення наперед визначеного результату, якщо інше не встановлено договором або законом.»;

статтю 1112 доповнити новою частиною четвертою такого змісту:

«4. Для робіт, що мають науково-пошуковий або експериментальний характер, технічне завдання або завдання на проектування може мати рамковий характер та уточнюватися в процесі виконання робіт за погодженням сторін без визнання таких змін порушенням договору»;

у пункті 1 частини першої статті 1113 після слів «за умови ненаявності відступів від умов договору» доповнити словами «крім погоджених сторонами відступів, зумовлених науково-пошуковим характером робіт»;

статтю 1115 доповнити новою частиною такого змісту:

«3. Недосягнення очікуваного або запланованого результату пошукових та/або проектних робіт, що мають науково-дослідний характер, не є підставою для відповідальності підрядника, якщо він доведе дотримання погодженого завдання, методології виконання робіт та належне інформування замовника про хід і результати робіт»;

частину першу статті 1117 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

«Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт не є договором з гарантованим результатом, якщо інше прямо не передбачено договором»;

частину першу статті 1120 викласти у такій редакції:

«1. Виконавець зобов'язаний провести наукові дослідження, науково технічні (експериментальні) розробки особисто, якщо іншого не встановлено договором на виконання наукових (науково-технічних) робіт та проектів»;

статтю 1121 доповнити новою частиною такого змісту:

«3. У науково-дослідних роботах належним результатом вважається також отримання науково обґрунтованих висновків, у тому числі таких, що підтверджують неможливість досягнення очікуваного результату»;

у статті 1123:

1) абзац другий частини другої викласти в такій редакції «Договором може бути передбачено право виконавця передавати результати робіт іншим юридичним чи фізичним особам»;

2) доповнити частиною третьою та четвертою такого змісту:

«3. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений при виконанні наукових (науково-технічних) робіт та проектів, а також співробітництва з виконання таких робіт та проектів, належать стороні, яка його створила, якщо інше не передбачено договором.

4. Майнові права, що виникли внаслідок спільного створення сторонами об'єкта інтелектуальної власності при виконанні наукових (науково-технічних) робіт та проектів, а також співробітництва з виконання таких робіт та проектів, належать замовнику і виконавцю спільно, та розподіляються між ними на підставі договору»;

частину першу статті 1126 викласти в такій редакції:

«1. Якщо у ході науково-дослідних робіт виявляється неможливість досягнення результату внаслідок обставин, що не залежать від виконавця, замовник зобов'язаний оплатити виконані роботи в повному обсязі або в іншому обсязі, визначеному договором, з урахуванням наукової цінності отриманих результатів»;

статтю 1127 доповнити новою частиною такого змісту:

«3. Виконавець не несе відповідальності за недосягнення очікуваного наукового результату, якщо доведе, що роботи виконувалися відповідно до погодженої програми, із застосуванням належних наукових методів та з дотриманням принципів академічної доброчесності.».

підпункт 9 пункту 3 Прикінцевих положень проекту Кодексу виключити.

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України (далі – Мінекономіки) надало пропозиції до проекту Кодексу, зокрема:

доповнити статтю 1348 частиною четвертою такого змісту:

«4. Майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності, передані юридичними особами, у тому числі закладами вищої освіти та науковими установами, за ліцензійним договором чи договором про передання майнових прав інтелектуальної власності, можуть бути вкладом до статутного капіталу юридичної особи, яка набула такі права за договором.».

Мінекономіки пропонує, з урахуванням ролі наукових відкриттів та раціоналізаторських пропозицій в промисловому та інноваційному розвитку України, оборонній сфері зокрема, залишити наукові відкриття та раціоналізаторські пропозиції серед переліку об'єктів права інтелектуальної

власності, а також залишити без змін відповідні положення глав 38 та 41 книги 4 Цивільного кодексу України;

Мінекономіки зазначає, що відповідно до пункту 56 частини першої статті 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» твір – оригінальне інтелектуальне творіння автора (співавторів) у сфері науки, літератури, мистецтва тощо, виражене в об'єктивній формі. Статтею 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права» визначено, що об'єктами авторського права є твори у сфері літератури, мистецтва, науки. Разом з тим термін «науковий твір» відсутній у зазначеному Законі.

З огляду на вказане Мінекономіки пропонує частину чотирнадцяту статті 315 проекту Кодексу викласти в такій редакції:

«14. Використання імені або псевдоніма фізичної особи в літературних, художніх та інших творах (крім творів документального характеру), торговельних марках, промислових зразках, інших об'єктах права інтелектуальної власності, рекламі можливе лише за її згоди, крім випадків, визначених законом.

Використання початкової літери прізвища фізичної особи в медіа, літературних, художніх та інших творах, торговельних марках, промислових зразках та інших об'єктах права інтелектуальної власності, рекламі не є порушенням її права на ім'я, б якщо таке використання не дає можливості достеменно ідентифікувати фізичну особу».

Міністерство фінансів України зазначило, що, з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій, проект Кодексу потребує доопрацювання.

Міністерство юстиції України (далі – Мінюст) висловило позицію щодо доцільності обрання Верховною Радою України для опрацювання та розгляду саме основного проекту Кодексу реєстр. № 14394 з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій до нього.

Мінюст зазначає, що проект Кодексу пропонує низку новел, які невідомі як чинному законодавству, так і не застосовувалися широко на практиці, що може істотно вплинути на спроможність правозастосувачів адаптуватися до нових законодавчих змін та, відповідно, потребуватиме значного часу для їх впровадження. У зв'язку з цим очевидною є необхідність обумовлення відтермінування набрання чинності (введення в дію) проекту Кодексу з метою забезпечення стабільності перебігу цивільних відносин.

Мінюст звертає увагу, що *поза межами правового регулювання норма, що зазначена у частині третій статті 35 проекту Кодексу «осідком (місцем проживання) дитини віком від десяти до чотирнадцяти років є осідок (місце проживання) її батьків (усиновлювачів) або одного з батьків, з яким вона проживає, або опікуна, або осідок (місцезнаходження) закладу освіти, закладу охорони здоров'я тощо, в якому вона проживає, якщо іншого осідка (місця проживання) не визначено за згодою між дитиною і батьками або опікуном, або особою, органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування, що виконує стосовно дитини функції*

опікуна» залишилися така категорія осіб як прийомні батьки та батьки-вихователі.

Мінюст зазначає, що проект Кодексу в частині слів «навчального закладу», «військово навчального закладу», «науковим, медичним або навчальним закладам», «науковим, медичним закладам», «науковим або медичним закладам», «медичною практикою», «стандартів у сфері охорони здоров'я», «медичної таємниці» в усіх відмінках та формах числа не узгоджується з термінологією законодавства України у сферах освіти, науки, охорони здоров'я, у якому вживаються терміни «заклад освіти», «вищий військовий навчальний заклад», «наукова установа», «заклад охорони здоров'я», «господарська діяльність з медичної практики», «галузеві стандарти у сфері охорони здоров'я», «лікарська таємниця».

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України (далі – Мінсоцполітики) підтримує проект Кодексу за умови його доопрацювання та висловило низку пропозицій, у тому числі:

з метою недопущення практики фактичного повторного влаштування дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням, та забезпечення реалізації їх права на виховання в сімейному середовищі пропонуємо статті 76 та 78 проекту Кодексу доповнити нормою, що забороняє опікунам і піклувальникам без дозволу органу опіки та піклування *передавати підопічну дитину на виховання іншим фізичним чи юридичним особам та влаштовувати підопічну дитину на цілодобове перебування до закладів охорони здоров'я, освіти, соціального захисту дітей та інших дитячих закладів;*

для забезпечення прав та найкращих інтересів дитини, зокрема у частині *доступу до освіти, медичної допомоги, соціальних послуг, захисту від зловживань та представництва її інтересів, пропонуємо у статті 1554 проекту Кодексу, зокрема:*

розмежувати зміст поняття залучення до *виховання дитини інших осіб* (виконання такими особами окремих заходів із догляду, навчання та розвитку дитини без виникнення у них самостійних прав та обов'язків щодо дитини) та передачі її на виховання іншим особам;

передбачити, що дитина може передаватися на тимчасове виховання виключно фізичним особам, які є громадянами України, та юридичним особам резидентам України;

передбачити згоду дитини на її передачу на тимчасове виховання, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити;

окреслити коло повноважень фізичних осіб, яким дитина передається на виховання;

визначити вимоги до договору про передачу дитини на тимчасове виховання, зокрема його тристоронній характер (між батьками, органом опіки та піклування за місцем фактичного перебування дитини та відповідною фізичною особою) та обов'язкове посвідчення нотаріусом тощо.

Мінсоцполітики пропонує частину першу статті 75 проекту Кодексу викласти в такій редакції:

«1. Якщо над фізичною особою, яка проживає в закладі охорони здоров'я, закладі освіти, закладі соціального захисту населення, не встановлено опіку або піклування, їй не призначено опікуна або піклувальника, а також у разі, якщо опікун (піклувальник) призначений, але фактично не здійснює своїх повноважень у зв'язку з втратою з ним зв'язку або іншою об'єктивною неможливістю їх здійснення, підтвердженою документально органом опіки та піклування, опіку або піклування над такою особою здійснює адміністрація закладу, в якому вона проживає».

Міністерство культури України надало пропозиції і зауваження до проекту Кодексу, зокрема:

доповнити статтю 325 проекту Кодексу положенням, згідно з яким можна використовувати зображення, голосу або імені померлої особи у наукових, архівних, культурно-освітніх цілях, а також при формуванні та веденні державних реєстрів у сфері культури;

термінологія статті 383 проекту Кодексу потребує доопрацювання на предмет узгодження із нормами чинного законодавства України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

у частині четвертій статті 441 проекту Кодексу слова «скарбом, який становить культурну цінність відповідно до закону» замінити словами «скарбу, який є культурною цінністю».

Міністерство молоді та спорту України зазначило, що підтримує проект Кодексу.

Державна митна служба України надала пропозиції і зауваження до проекту Кодексу.

Фонд державного майна України зазначив, що проект Кодексу потребує доопрацювання з огляду на невідповідність вимогам принципу правової визначеності та висловив пропозиції для доопрацювання.

Національна академія наук України зазначила зауваження і пропозиції для доопрацювання проекту Кодексу у вигляді порівняльної таблиці з обґрунтуваннями, зокрема подати назву проекту Кодексу у редакції: «Цивільний кодекс України».

Національна академія мистецтв України зазначила зауваження і пропозиції для доопрацювання проекту Кодексу, зокрема:

щодо додаткового врегулювання питань авторського права на твори мистецтва, створені в межах трудових або службових відносин;

врахування публічної культурної цінності результатів мистецької діяльності.

Національна академія медичних наук України зазначила про відсутність пропозицій і зауважень до проекту Кодексу.

Національна академія педагогічних наук України зазначила про відсутність пропозицій і зауважень до проекту Кодексу.

Національна академія правових наук України зазначила пропозиції і зауваження до проекту Кодексу, зокрема щодо нормативного регулювання договірних засад розпоряджання правами інтелектуальної власності та права на генетичні дані.

Профспілка працівників освіти і науки України (далі – Профспілка) надала зауваження та пропозиції до проекту Кодексу.

Профспілка зазначає, що зміни до частини 2 статті 4 проекту Кодексу викликають застереження, оскільки нова редакція прямо не передбачає, що інші закони, які містять норми цивільного права, повинні прийматися відповідно до Конституції України та Цивільного кодексу України. На думку Профспілки це може послабити системність цивільного законодавства та створити ризик появи норм, що не узгоджуються з його основними засадами.

Профспілка вважає, що запровадження нового терміну «осідок» замість усталеного поняття «місце проживання» (стаття 35 проекту Кодексу) є недоцільною, оскільки поняття місця проживання є зрозумілим, усталеним у законодавстві та судовій практиці і узгодженим із Конституцією та іншими галузями права. Заміна його на «осідок» не додає змістовної новизни, натомість створює термінологічну невизначеність і ризику для правозастосування.

Служба безпеки України надала пропозиції для розгляду та врахування під час подальшої роботи над проектом Кодексу, у тому числі щодо приведення формулювання «військово-навчальний заклад» (абзац другий частини другої статті 262, частина четверта статті 1748 проекту Кодексу) у відповідність до термінології законодавства у сфері спеціалізованої освіти військового спрямування (в т.ч. Законів України «Про освіту», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Національне антикорупційне бюро України зазначило про наявність системних концептуальних недоліків проекту Кодексу, що потребують ґрунтовного перегляду та доопрацювання, оскільки окремі положення не узгоджуються з Конституцією України, порушують принцип правової визначеності та створюють ризики порушення гармонійного функціонування ключових галузей права, а також загрожують реалізації прав і свобод людини та їх гарантій надало, а також надало зауваження та пропозиції до проекту Кодексу.

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики, визначений головним з підготовки проекту Кодексу, розглянув на своєму засіданні 28 січня 2026 року (протокол № 212) проект Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) (реєстр. № 14394 від 22.01.2026) та рекомендував Верховній Раді України включити його до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Підкомітет з питань науки та інновацій Комітету розглянув на своєму засіданні 23 березня 2026 року проект Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) (реєстр. № 14394 від 22.01.2026) та надані до нього експертні висновки, і рекомендував Комітету Верховної Ради України з питань правової політики під час опрацювання зазначеного проекту Кодексу розглянути висловлені зауваження та пропозиції та за результатами розгляду визначитись щодо нього під час голосування на своєму засіданні.

Заслухавши інформацію радника Голови Верховної Ради України Хоменка М.М., голови підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Колюха В.В., директора Інституту економіко-правових досліджень ім. Мамутова НАН України Устименка В.А., представників Міністерства цифрової трансформації України Кащишин М.А. та Плотнікової І.В., заступника Міністра молоді та спорту України Тимофєєва С.О., представника Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України Романіка Р.М., народних депутатів України – членів Комітету, та обговоривши це питання, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань правової політики під час опрацювання проекту Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) (реєстр. № 14394 від 22.01.2026), поданого народним депутатом України Стефанчуком Р.О. та іншими народними депутатами України, розглянути висловлені до нього зауваження та пропозиції та самостійно визначитись щодо зазначеного проекту Кодексу під час голосування на своєму засіданні з урахуванням висловлених у цьому Висновку зауважень і пропозицій.

2. Направити цей Висновок, а також висновки, які надійшли до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій щодо проекту Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) (реєстр. № 14394 від 22.01.2026) до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, визначеного головним з підготовки цього проекту Кодексу.

Голова Комітету

Сергій БАБАК